

تاهير حه سهن: رابه رانی ئیستای په کیستی و پارتی پیان ناخو شبوو که ئیمه به بۆرژوازی کورد ناومان ده بردن، چونکه خو یان به چه پ ده دایه قه له م!

تاهير حه سهن

هه لومه رچیکي شۆرشکێرانه ی گرتووه و نه حزیکی ناو هاش که وتم له ده ره وه ی ده سه لاتی په کیستی و پارتیه وه له ئارادایه، له وه ها هه لومه رچیکیشدا خه لکی ده چن ده نگه ده ن و موجه زفه به بژۆی ژانیانه وه نا که ن، به لام 98% ی رۆشنییرانی کوردستان، رۆشنییرانیک که به نوخه ی کۆمه لگه که متر ناویان به ریت، ناره حه تده بن، دوکه وتوترین به شی نیو ئه م که یه سیاسی په کۆمه لگه ن.

ئالای نازادی: لیستی که هیه به ناوی لیستی چه په کانه وه، بریتین له کۆمه لگه ی ریکراو و حزبو گروپی چوک، پیتوا به ئه مانه به فیعلی نوپنه رایه تی بزوتنه وه ی چه پ ده که ن، یاخود کۆمه لگه چه پ وه که به دیل ده بیئت؟

تاهیر حه سهن: پێمانییه بزوتنه وه یه که هه بیئت له کوردستان ناوی بزوتنه وه ی چه پ بیئت هه تا بکریت نوپنه رایه تی بکریت یان نا. چه پ بزوتنه وه ی چه پ پاشماوه کانی قه پنی پێشوی دنیای دوو قووتی بوو تاکاتیگ ئۆردوگای سۆسیالیزمی بۆرژوا یی له روسیا و ئورپای شه رقی جارانا ده سه لاتداره تی سه رمایه داری ده وه لته یان ده چه رخاند. ره وتیک له دامینی ئه وه ده سه لاتدا گوئی کردبو ناوی چه پی له خۆی ناوو، ئه م ره وته بالی چه پی ده سه لاتی راستی بۆرژوازی بوو، دای رووخاندنی بلۆکی شه رق هه ندیکیان له مه یدان چوونه ده رو له ناوچوون هه ندیکي تریشیان به لای راستی بۆرژوا ییدا وه رگه رازو دیموکراسی و سه رمایه داری بازا ری ئازاد بووه ئاسۆی له وه به داریان. له به رته وه ئیستا چه مکی چه پو بزوتنه وه ی چه پ، زۆرت له کلاویک ده چیت که هه ر که سه ییک، له م سه ری راستو عه شایه رترین کۆنه په رستی بۆرژوازیه وه، تا ده گات به شه هاده داریکی زۆریلیتی ورده بۆرژوا یی، که په کسان ی ژنو پیاو به گه رویدا ناچیته خواره وه، ده توانی بیکاته سه ری. تاماوه یه کی زۆریش دای رایه پینی ئازاری 1991

رایه رانی ئیستای په کیستی و پارتی زۆر نا په تده بوون که ئیمه به بۆرژوازی کرد ناومان ده بردن، چونکه خو یان به چه پ ده دایه قه له م!، له زۆر ناوه ندی سیاسیدا (باراک ئوباما) وه که چه پ، به به رارد به (جۆرج بوش) ی (نیو لیبرال) ناو ده بری، به (تۆنی بلیر) (گۆردن براون) و حزبه که یان ده لئین حزبی کریکارانی به ریتانیا و له خه انه ی چه پدا ناویان ده هینن، له کوردستانیش هه رکه سه ییک چاکه تو پانتۆلی له به رکردو بۆینباخی به ست، ده توانی خۆی ناوینت سۆسیال - دیموکرات!، بۆیه ئه وان ی که له لیستی چه په کاندانا ناویان ها تووه، هه موویان لقو پۆپی بزوتنه وه ی ناسیۆنالیزمی کردبو دوورو نزیک هه یج شتیگ نه که هه ر به سه سۆسیالیزمو کریکارانو له هه ر کاتیک ی تر، پێوسی به کۆمۆنیزمی کریکاری هیه، پێوسی به دیلی شۆرشگێرانه ی کریکارانی سۆسیالیستی به چاو رۆشنه. من بۆ ته نیا یه که له حزه ش گومانیکم له وه نییه، نه گه ر حزبیکی کۆمۆنیستی به رچاو رۆشنی ماگزیمالیست، به ومیژووه شۆرشگێرانه و سازش هه لته گهروه که له کوردستان پشت سه ری ناوه، بیته مه یدانو بۆ وه لامدانه وه به کیشه کانی کۆمه لگه توانای له خۆی نیشانداتو کریکارانو زه حمه تکیشانو لاوانی دل پر له هیواو ژنای ستمدیده له ده وه ی خۆی کۆیکاته وه کۆمه لگه به کرده وه ی سیاسی کۆمه لایه تی ده ربه ینی، باوکو دایکی نوپنه کهری من له پێش هه موویانه وه پێشوازی ده که نو چاره نووسی خۆیانی ده ده نه ده ست، ئومید وه وارم حزبی کۆمۆنیستی کریکاریی کوردستان له ئاست ئه م مه سئوله ته دا بیئت.

له جوغرافیایه کی وه ک ئیستای کوردستاندا که هه یج ناسنامه یه کی به ره سمیه ت ناسراوی ولاتی نییه، مافی حکومه تکردن تیا ییدا له هه یج پشتیوانیه کی یاسایی نیۆده وه لته ی به هره مه ند نییه، تائیتسا به شیوه یه کی یاسایی به شتیگ بیئت له عیراقیک ی ئالۆزکای سیاسی پرکیشه مکیشرو هه تا سه ر مۆخ فاسدو گه ندل، بودجه ی بژۆی مانگانیه دانیشتوانه که ی له مه رکه زه وه بیئت، دوو حزبی خاوه ن میلیشیای چه کدار ده ستیان به سه ر ته واوی موقه ده راتو سه روه تو سامانی کۆمه لگه دا گرتی، ته نانه ت نانی بژۆی رۆژانه ی خه لک به بارمه تی لایه نگری له لایه کیان گیران، ناتوانیت شتیگ بوونی هه بیئت ناوی په رله مانو هه لبژاردن بیئت. ئه وه ی تائیتسا هه یه، ده سه لاتی دابه شکاری نیوان په کیستی و پارتیه، گێرانی سیناریۆی هه لبژاردن ته نیا وه رگرتنی (به یه عت) یک ی تره بۆ ده سه لاتی ئیستای ئه وه دووحزه، نه ک شتیکی تر. ئه گه ر کوردستان ولاتیکی سه ریه خۆ بوا یه وه ده سه لات تیا ییدا له که مترین ستانداردی به ره سمیه ت ناسراوی نیۆده وه لته ی به هره مه ند بوا یه، نه که هه ر موقاته عه ی هه لبژاردنمان نه ده کرد، به لکو به ته واوی توانا وه به شارایه یان ده کردو هه ولمانده دا خه لک هانیده یان به شداری بکه نو ده نگ به ئیمه بده ن، به لام به داخه وه که ئیستا وانیه.

ئالای نازادی: ئاستی به شداریکردنی خه لک له وه هه لبژاردنه دا چۆن ده بیئت، به تابه یه کی ته نا په رزایه تی خه لک له دژی ده سه لات په ره یسه ندووه، ئایا پیتوا به خه لکی کوردستان هۆشیاربیئت له به رامه بر ئه وه ده نگو متمانە ی که ده یبه خشیئت به لایه نیک یان لیستی؟

تاهیر حه سهن: من له و بروایه دام ئاستی به شداریکردنی خه لک زۆر ده بیئت، نه که له به رته وه ی خه لکی کوردستان ئومیدی ئاینده یه کی باشتریان به م هه لبژاردنه هیه، به پێچه وان وه کریکارانو زه حمه تکیشانو لاوانی دل پر له هیواو ژنای ستمدیده، ئه وه راستیه ده زانن که ئه م هه لبژاردنه ته نیا نمایشیک یو چه ند هه فته یی په کیستی و پارتیه یو ته واو ده بیئت، دواتر خه لک ده چنه وه بۆ ماله وه ئه وانیش وه ک پێشوو ده سه لاتدار ده مینته وه، خه لکی ئه گه ر ترسی نانپینی مندا له کانیان نه بیئت ناچن بۆ هه لگدان، له به رته وه ی که له کوردستان خه لکی ئه وه مافه زۆر سه ره تابه یان نییه، که له ماله وه دابینیشنو نه چن بۆ ده نگدان، ده نگه دان په کسانه به برسی بوونی مندا له کانیان، خه لک له لدوو ده وه ی میژویی دیاریکراوا ئاماده ن موجه زفه به ژنای خۆیان مندا له کانیانه وه بکه ن ئه وه بریاره جیه جیه کهن که خو یان بروا ئومیدیان پشی هیه. ده وه ی شۆرشگێرانه، ده وه یه که که جه ماوه ی فراوانی خه لک به کرده وه ی سیاسی دیته ده رو ته واوی ده سه لاتی مه ووجود ده خاته ژیر پرسیا ری رووخاندن وه لوه شاهانه وه وه. ده وه یه کی تریش که خه لک له ده وه ی حزبیکی سیاسی دیاریکراو (سه ره خۆ له وه ی که راسته یان چه په)، حزبیگ که ئه وه ونده توانا پوتانسیلی سیاسی کۆمه لایه تیو به رگریکردنی له خۆی هه بیئتو ئه وه ونده جه ماوه ی ئاکتیفی سیاسی کۆمه لگه له ده وه ی ئاسۆی خۆی ریکبخات که ده سه لات نه توانیت له نیۆ هاروکیشه ی سیاسیدا لایه ریئتو حسابی ووردی بۆ بکات، حزبیگ که به شه یکی فراوان له خه لک له سه ر ئه وه باوه رپه ن که ئه گه ر له گه لیداین پشتیان قابیده بیئت، حزبیگ که خه لکی بزانه ت توانیت به کرده وه په یامه کانی جیه جیه کات، ئیستا کوردستان (سه رباری نا په زایه تی فراوانی خه لک) نه په تای

به پیتی قسه ی نه خشه دارنیه رانی ئه ستیراتیژی سیاسه تی ئه مریکا، ئه مریکا له عیراقدا شکسته یخوارد، هاتنه خواره وه ی جینگا و ریگای سه روه تری ئه مریکاو شکسته ی ئه ستیراتیژی و بنه سته ی پڕۆزه ی نه زمی نوپی دنیاو پڕۆزه ی (رۆژه لاتی ناوه راستی گه وه)، بیه شک ئه ستیراتیژی ته واوی ئه وه هیزانه ی که ئومیدی به ده سه لات گه یشتنیان یان له ده سه لاتدا مانه وه یان به سیاسی ته ی ئه مریکا وه له ناوچه که دا گریدا بوو، له گه ل شکستو بنه سته به ره و روو ده کات. بزوتنه وه ی بۆرژوا - ناسیۆنالیزمی کوردو هه رودو حزبه سه ره کیه که (په کیستی و پارتی) قوربانیا نی ئه م شکسته ی سیاسه تی ئه مریکا ده بن. په که مین نیشانه کانی داپمانی وشکه که له کی ته وافوقیکه که په کیستی و پارتی له گه ل مه رکه زدا ده سه لاتیان پیه شه کربووو کوردستانیان به عیراقه وه لکاندۆته وه وه ده ستوربان پینوسیه وه. ئه وه ی که نووژه ی له مه ادی 140 به رپرو فیدرالیزمه قه ومیه که ی په کیستی و پارتی کردوه به ژۆر لایه ی مه رکه زه وه، ئه وه ی که فیرقه ی 12 ی سووپای مه رکه ز له ده رووبه ری شاری که رکوکو ناوچه کانی گه رمیان جینگیرکراون، ئه وه ی که ناوچه سنووریه کانی کوردستان له گه ل ئیترانو تورکیا ده که ونه به ر هیزشی سوپای تورکیا توپبارانی ئیتران، ئه وه ی که هه رجاره ی به به هانه یه ک بودجه ی هه ریمی کوردستان له لایه ن مه رکه زه وه دوا ده خریت. ئه وه ی که مالیکی ده لئی لئیربه دوا حکومه تکردن به موحاسه سه و ته وافوق نا که ین. ئه وه ی که مه رکه ز ده لئی ده یی دووباره ده ستوو ده سته کاری بکریته وه و ئالوگری به سه ردا به یترن. هه موو ئه مانه نیشانه کانی تکچوونی ته وافوقی پێشوو، که له ئاکامی تیکچوونی هاوسهنگی هیزی پێشوو گۆرپینی به قازانجی مه رکه ز له گه ل په کیستی و پارتیدا هاوتته ئاراه.

هه لومه رچی نوپی دنیاو گۆرپینی هاوسهنگی هیزی جیهانی ناوچه یی که به هااته خوارو ی جینگا و ریگای سیاسی ئابورییو سه رباری ئه مریکا له دنیا دا ها تۆته ئاراه، رۆژه لاتی ناوه راستو به تابه یه تی عیراق که هه ر له سه ره تاوه ده روازه یه کی گرنگی برده نه پێشه وه ی پڕۆزه ی (نه زمی نوپی دنیا) ئه مریکا بوو، به تروندی ده خاته ژۆر کاریگه ری ئه م هه لومه رچه نوییه وه وه لامدانه وه به پرسه سیاسی به یوه لامه کانی تائیتساو پیناسه کردنی هاوکیشه هه لواسراوه کانی تائیتسای عیراق، ده بنه سه نتیز به رامه برکیو مللانیتی زله یزه له مپریالیسته جیهانییه کان. ئه م ره وه ونده هه تا بیئت ده روازه ی ژنای ده سه لاتی په کیستی و پارتی ته نگتر ده کاته وه به ره و داخرانی ده بات.

هۆیه که ی زۆر به سادیه ی ئه وه یه که کوردستان به بریاریک ی ناوه ی په کیستی و پارتی به به ی پرسی خه لک لیکندرایه وه به عیراقه وه چاره نووسی خه لکی کوردستان خرایه نیۆ قه برانی سیاسی پرسو یه ک هاوکیشه. ئیستا ئیتر کیشه ی په کیستی و پارتی له گه ل مه رکه ز له سه ر پرسی که رکوکو ناوچه ته عریکراوو به زۆر راگو یزراوه کان، کیشه ی دوو ده ولت نییه له سه ر ناوچه یه کی دیاریکراو. وه کو کیشه ی ئیسرا ئیلو سووریا له سه ر (جۆلان)، به لکو کوردستان به یاسایی به ده ستووری کرا به شه یگ له عیراقو به مشیوه یه کیشه کانه کیشه ی وه ک کیشه ی یه ک ولات له ئاستی نیۆده وه لته تیدا چاری لیده کریت که ده کرا وا نه بیئت، ئیستاش سه رباری سه خته ریوونی ده کرئ وانه بیئت.

سه رگه ردانی نادیا ری چاره نووسی سه یه نیشیان کرده نسپی هه تا ئیستای کۆمه لگه ی کوردستان. بروانه. سالی 1992 په کیستی و پارتی به ئومیدی به ره سمیه تناسینی ده سه لاتیان له لایه ن ئه مریکاو هاو په یمانانی غه ربه وه، سیناریۆی هه لبژاردنی په رله مانی کوردستانیان گێرا، بێناگا له وه ی که خو لقا ندنی چه نگ خه لیج (1990) و وه شانندی گۆری سه رباری له رژی می به عه س که ئه وان ئه ستیراتیژی خو یان له سه ر بیا کربوو، هه یج په یوه ندیه کی به ده ره پاندنی سوپای عیراق له که ویتو هینانی دیموکراسی بۆ عیراقو ناوچه که نه بوو، به لکو ئامانجی ئه مریکا شکلدان بوو به نه زمیک ی جیهانی نوئ که تیا ییدا خۆی سه رکردو ره رابه ری جیهانی سه رمایه داری دای کۆتاییه اتنی چه نگی سارد بیئت، له م نه خشه و ئه ستیراتیژی به ئه مریکا دا جینگا و ریگای کوردستانو ده سه لاتی په کیستی و پارتی بایه خیک ی نه بوو. عیراق بۆ ته نیا گۆشه یه کی برده نه پێشه وه ی ئه و ئه ستیراتیژی به ئه مریکا بوو که دواتر ئه فغانستانیشی چوه سه ر. بۆیه له گه ل بێئومیدیان به سیاسی ته ی ئه مریکاو غه رب، په رله مانه که یان چه ند مانگیگ به رگه ی نه گرتو هه ریه که یان به شی خو یان برده وه بۆ ماله وه چه نگی ناخۆی له میژینه یان له سه ر ده سه لاتداریه یه ی له کوردستان هه لگیرسان. له سالی 1992 هه و تا پێش رووخاندنی رژی می به عس، ده سه لاتی په کیستی و پارتی چ به شیوه ی ده سه لاتی هاو به شی کورت ماوه یان، چ به شیوه ی ده سه لاتی درژی ماوه ی جیا و دوو ئیداره ییان، خۆراکی مانه وه ی خۆی له ژۆر سبیه ری ناوچه کانی ده زفرینو له نیۆ قلشتی قه یزانو کیشه مکیشیکدا دابیننده کات، که ئه مریکا له گه ل رژی می به عس ده رگریه تی. له گه ل نزیک بوونه وه ی چه نگی ئه مریکا له گه ل عیراق، جاریکتر ئه ستیراتیژی په کیستی و پارتی چاره نووسی ده سه لاتیان هیزیک ی به به ردا هاته وه به ته واوی توانا وه له ژۆر ئاسۆ ئامانجی ئه مریکا دا له و چه نگه دا به شداریانکرد.

دای رووخاندنی رژی می به عس، ئه مریکا بۆ پیرکردنه وه ی بۆشایی ده سه لات له عیراقدا، به ر له هه ر شتیگ کۆمه لگه ی عیراقی وه ک ولاتیکی قه ومی دینیو تابه ی پیناسه کردو پاشان تیکه له یه که له ره وتو ئه حزابی ناکوکو دژ به یه کی قه ومی دینیو تابه یی پیکه وه ناو به رپۆزه ی جیاواز ریش سی بۆ داتاشیرو ناردنیه په رله مانی عیراق.

په کیستی و پارتیش (که ئاماده ترینو ریکراوترین هیزی به شداریوون له چه نگی ئه مریکا له گه ل عیراقدا) له چوارچیه ی ریکه وتنیک ی نه نیی ئیوانماندا، کرانه نوپنه ری خه لکی کوردستانو له وئ له سه ر چه ند کورسیه ک دانیشتن. به پیتی قسه ی په کیستی و پارتی ته نانه ت ئه وان ه که ده ستووری عیراقیان نووسی په وه، ده ستووری عیراق له سه ر بناغه ی ته وافوق هه لواسراوه ته وه. شک له وه شدا نییه که ته وافوقی نیوان چه ند هیزیک ی ناکوکو دژ به یه ک که هه ر په کیکیان به شه ده سه لاتی خۆی له بی ده سه لاتکردنی به رامه بره که یدا ده بیین، له سه ر هاوسهنگی هیز پیکدیت، هه رکانیک هاوسهنگی هیز به لایه که دا گۆرا، ته وافوقی پێشوو له گه ل خویدا ده گۆرپو و ته وافوقی تازه دینیته ئاراه. ده سه لاتی په کیستی و پارتی یان ئه وه ی پنی ده لئین په رله مانو حکومه تی هه ریم، له دای رووخاندنی رژی می به عه سه و ته ماره مۆشی له گه ل دابیت، له ژۆر سایه ی سیاسه تی ئه مریکاو له نیۆ قه برانی ئه و ته وافوقه دا که له گه ل ئیسلامی سیاسی شیعه و سووننه و ناسیۆنالیزمی عه ره بدا کردوویانه درژی هیه به مانه وه ی ژنای خۆیداوه.

ئا: کارگه ر عه لی به شی یه که م

تاهیر حه سهن وه که سایه تیه کی ناسراوی چه پو سیاسییه کی چالاک که ماوه ی چه ند سالیگ سکرتیری کۆمیته ی رابه ری حزبی کۆمونیستی کریکاری عیراق بوو، له دیداریکی تابه تدا له گه ل ئالای نازادی، له پووانگی بیروباوه ری کۆمونیستانه ی خۆیه وه وه لام به پرسه گرنه که کانی هه لبژاردنی په رله مانی کوردستان ده داته وه.

ئالای نازادی: له هه لبژاردنه کانی سالانی پێشوو دا ئیوه بچوونی خۆتان به یانکردووه و راتانگه یان دووه که هه لبژاردنی حزبه کوردیه یه کان له هه ریمی کوردستان سیناریۆیه و داواتان له خه لک کردوه به شداری نه کات، ئایا بۆ هه لبژاردنی مانگی ته ممووزیش هه مان بۆچووتان هه یه و به سیناریۆی ده زانن؟

تاهیر حه سهن: وینای سیاسی کوردستان هیشتا درژی هیه هه مان ئه وه ره وه ندیه که سالی 1992 په که مین سیناریۆی هه لبژاردنی تیدا به بریاره، سه رباری هه لیکشانو داکشانو جیگا گۆرکی هه ندئ له هیزه ده رگریه کانی گۆره پانی سیاسی عیراق، هیشتا ده سه لاتی په کیستی و پارتی که (ناوی حکومه تی هه ریمی کوردستان) یان له سه ر داناوه، چاره نووسی مانه وه ی خۆیو سپاردنی ئه مپۆی به سه بیئت له نیۆ قلشتی قه برانی سیاسی عیراقدا دابیننده کات، له 18 سالی رابردووا دووجار بوو ره خسا که چاره نووسی کوردستان له چاره نووسو قه برانی سیاسی عیراق به یه کجاری دابیرۆو بیته ده وه لته یکی سه ره خۆو حکومه تو په رله مانی واقعی و به ره سمیه تناسراوی نیۆده وه لته ی خۆی هه بیئت، جاریک دای راپه یینو جاریک تر دای رووخاندنی رژی می به عس، به لام په کیستی و پارتی ئه و کاره یان نه کردو ریگای گریدانی ئومیدی مانه وه یان به سیاسی ته و ئه ستیراتیژی نارۆشنو ئالۆزی ئه مریکا وه له عیراقدا هه لبژارو

له ژۆر ناوه ندی سیاسیدا (باراک ئوباما) وه که چه پ، به به رارد به (جۆرج بوش) ی (نیو لیبرال) ناو ده بری،

به (تۆنی بلیر) (گۆردن براون) و حزبه که یان ده لئین حزبی کریکارانی

به ریتانیا و له خانه ی چه پدا ناویان ده هینن،

له کوردستانیش هه رکه سه ییک چاکه تو پانتۆلی له به رکردو بۆینباخی به ست، ده توانی خۆی ناوینت سۆسیال - دیموکرات!